

Rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelma 2026–2029

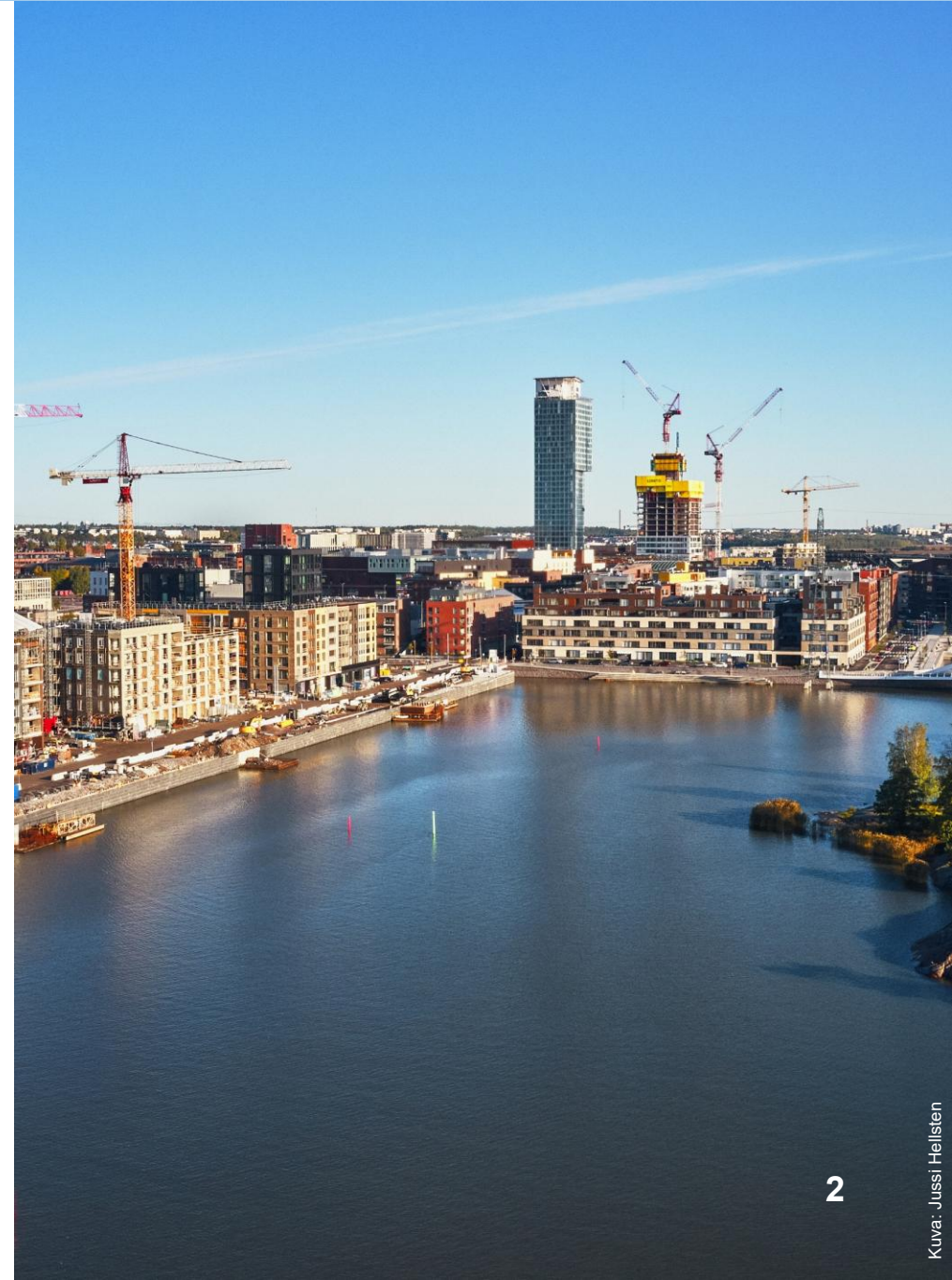
Sosiaali-, terveys- ja
pelastustoimiala

Helsinki

Sisältö

1. Johdanto
2. Rakenteellisen sosiaalityön painopisteet
Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla
3. Rakenteellisen sosiaalityön organisointi
 - 3.1 Toimijoiden roolit, vastuut ja yhteistyö
 - 3.2 Toteutussuunnitelman yhteys kaupungin muihin ohjelmiin ja suunnitelmiin
4. Rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen
 - 4.1 Alueellisen tietotuotannon tarpeet
 - 4.2 Kansallinen tietotuotanto
 - 4.3 Rakenteellisen sosiaalityön työkäytännöt
 - 4.4 Viestintä
5. Perehdytys ja osaamisen kehittäminen
6. Toteutussuunnitelman seuranta ja raportointi

1. Johdanto

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014, 7 §) velvoittaa hyvinvointialueita huolehtimaan sosiaalista hyvinvointia ja sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon välittämisestä rakenteellisella sosiaalityöllä. Sosiaalihuollon asiantuntemusta tulee hyödyntää hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Rakenteellisen sosiaalityön tehtävänä on tuottaa tietoa asiakkaiden tarpeista ja niiden yhteiskunnallisista yhteyksistä sekä palvelujen vaikutuksista, määritellä tavoitteelliset toimet ongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi sekä tuoda sosiaalihuollon asiantuntemus osaksi eri toimialojen suunnittelua ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tehtävää kehittämistä (Socca 2025).

Rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelma on keino edistää rakenteellisen sosiaalityön toteuttamista ja kehittämistä Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla. Toteutussuunnitelmalla pyritään varmistamaan rakenteellisen sosiaalityön kokonaisuuden hallinta, rakenteellisen sosiaalityön tiedon hyödyntäminen sosiaalihuollon kehittämisessä ja tietojohdantamisessa sekä rakenteellisen sosiaalityön työkäytäntöjen edistäminen.

Toteutussuunnitelma on valmisteltu Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan Kestävän kasvun hankkeessa (2023–2025) yhteistyössä sosiaalihuollon asiantuntijaryhmän sekä muiden sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelma mukailee Terveystieteiden- ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kansallista hyvinvointialueen rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelman mallipohjaa. Mallipohja on laadittu Suomen kestävän kasvun ohjelmaan (RRP) kuuluvassa ja THL:n hallinnoimassa Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen -projektissa. Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala ja THL ovat saaneet rahoitusta Kestävän kasvun ohjelmaan EU:n kertaluonteisesta elpymisvälineestä (Next Generation EU).

Toteutussuunnitelma on hyväksytty sosiaalihuollon asiantuntijaryhmässä 10.11.2025.

2. Rakenteellisen sosiaalityön painopisteet Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla

Helsingin kaupunkistrategian 2025–2029 mukaisesti jokaisen helsinkiläisen tulee voida elää hyvää elämää, ja kaupunki panostaa eri alueiden eriytymistä ja asukkaiden eriarvoistumista ehkäisevään toimintaan. Kaupunkistrategia tuo esiin toimialarajat ylittävän yhteistyön merkitystä sekä yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Tavoitteena on, että palveluissa huomioidaan se, että ne vastaavat asukkaiden todellisia tarpeita.

Helsingin sosiaali-, terveys ja pelastustoimialalla rakenteellisen sosiaalityön painopisteet tukevat omalta osaltaan kaupunkistrategian tavoitteiden toteutumista. Panostamalla rakenteellisen sosiaalityön johtamiseen, perehdytykseen ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen vahvistamme rakenteellisen sosiaalityön kautta tuotetun tiedon hyödyntämistä. Huomioimme ja vahvistamme rakenteellisen sosiaalityön moninaisuutta ja moniäänisyyttä.

1) Rakennamme kulttuuria, joka tukee rakenteellisen sosiaalityön tekemistä

Arvostamme rakenteellista sosiaalityötä ja keskustelemme siitä yhteisesti työyhteisöissä

Tuemme rakenteellisen sosiaalityön tekemistä johtamisella ja esihenkilötyöllä

2) Panostamme perehdytykseen ja osaamisen kehittämiseen

Perehdytämme uudet työntekijät rakenteelliseen sosiaalityöhön

Vahvistamme rakenteellisen sosiaalityön ja sosiaalisen raportoinnin osaamista

3) Vahvistamme rakenteellisen sosiaalityön tiedon hyödyntämistä

Hyödynnämme tietoa vaikuttamistyössä ja oman toiminnan kehittämisessä

Käsitlemme sosiaalisen raportoinnin koosteet säännöllisesti Sotepen johtamisen rakenteissa

Tuomme sosiaalisen raportoinnin kautta tuotetun tiedon osaksi toimialan omavalvonnan raportointia

4) Vahvistamme rakenteellisen sosiaalityön moninaisuutta ja moniäänisyyttä

Tunnistamme rakenteellisen sosiaalityön moninaisuuden

Otamme asiakkaat ja yhteistyökumppanit mukaan tiedon tuottamiseen, analysointiin ja toimenpide- ja kehitysehdotusten laatimiseen

Tunnistamme ja hyödynnämme palvelu- ja sektorirajat ylittävän yhteistyön paikkoja

Rakennamme kulttuuria, joka tukee rakenteellisen sosiaalityön tekemistä

Tavoitteena on, että rakennamme yhdessä toimintakulttuuria, jossa arvostamme rakenteellista sosiaalityötä ja keskustelemme siitä työyhteisöissä.

Tuemme rakenteellisen sosiaalityön tekemistä johtamisen ja esihenkilötyön avulla. Varaamme tiimin tai työyksikön kokousrakenteisiin säännöllisesti aikaa rakenteellisen sosiaalityön ajankohtaisille aiheille, kannustamme työntekijöitä rakenteellisen sosiaalityön tekemiseen ja viestimme tiimissä tai työyksikössä tehdystä rakenteellisesta sosiaalityöstä keskeisille yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille.

Panostamme perehdytykseen ja osaamisen kehittämiseen

Tunnistamme rakenteellisen sosiaalityön perehdytyksen ja osaamisen kehittämisen merkityksen ja perehdytämme uudet työntekijät toimialalla ja omassa yksikössä tehtävään rakenteelliseen sosiaalityöhön. Vahvistamme rakenteellisen sosiaalityön ja sosiaalisen raportoinnin osaamista ja käytäntöjä toimialalla.

Vahvistamme rakenteellisen sosiaalityön tiedon hyödyntämistä

Tavoitteena on, että hyödynnämme rakenteellisen sosiaalityön tietoa monipuolisesti vaikuttamistyössä ja oman toiminnan kehittämisessä. Tunnistamme keskeiset tietotarpeet ja kehitämme tiedontuotannon menetelmiä.

Otamme käyttöön palveluille yhteisen sosiaalisten raporttien käsittelyn prosessin, joka vahvistaa tiedon hyödyntämistä ja raportissa esiin nostettujen kehittämis ehdotusten edistämistä. Käsittelemme sosiaalisen raportoinnin koosteet säännöllisesti toimialan johtamisen rakenteissa ja viestimme kehittämistoimenpiteistä. Tuomme sosiaalisen raportoinnin kautta tuotetun tiedon johdonmukaisesti osaksi toimialan omavalvonnan raportointia.

Vahvistamme rakenteellisen sosiaalityön moninaisuutta ja moniäänisyyttä

Rakenteellisen sosiaalityön avulla on mahdollista saada tietoa monenlaisista ajankohtaisista ja nousevista yhteiskunnallisista ilmiöistä ja asukkaiden ja asiakkaiden elämäntilanteista ja palvelutarpeista. Tämä edellyttää kuitenkin kykyä tunnistaa kunkin aiheen tai ilmiön kannalta keskeiset toimijat, joilla voisi olla siitä tietoa.

Tavoitteenamme on vahvistaa rakenteellisen sosiaalityön moninaisuutta ja moniäänisyyttä ottamalla asiakkaat ja yhteistyökumppanit mukaan tiedon tuottamisen ja prosessoinnin eri vaiheisiin. Pyrimme tunnistamaan ja hyödyntämään keskeisiä yhteistyökumppaneita yli palvelu-, sektori- ja aluerajojen. Työyhteisöissä tunnistamme rakenteellisen sosiaalityön moninaisuuden ja olemme avoimia kokeilemaan uusia työ- ja tiedonkeruumenetelmiä.

3. Rakenteellisen sosiaalityön organisointi

3.1 Toimijoiden roolit, vastuut ja yhteistyö

Sosiaalihuollon palvelut jakautuvat Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla (myöhemmin Sotepe) kolmeen palvelukokonaisuuteen (perhe- ja sosiaalipalvelut, sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut ja terveys- ja päihdepalvelut). Sotepe-johtoryhmä vastaa toimialatasoisesta johtamisesta, päätöksenteosta ja vaikuttamistyöstä. Toimialan sosiaalihuollosta vastaavana viranhaltijana toimii perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja (Helsingin kaupungin hallintosäätö 24.5.2023).

Sosiaalihuollosta vastaavan viranhaltijan tukena toimii sosiaalihuollon asiantuntijaryhmä, jonka tehtäviin kuuluu johtaa tiedolla ja edistää sosiaalihuoltolain mukaisen rakenteellisen sosiaalityön velvoitteen toteutumista. Asiantuntijaryhmä tukee rakenteellisen sosiaalityön systemaattista tekemistä ja hyödyntämistä, tunnistaa tietotarpeita ja välittää tietoa esimerkiksi sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakuntaan, toimialan johtoryhmään ja henkilöstölle.

Palvelujen johtajat edistävät rakenteellisen sosiaalityön tekemistä omissa palveluissaan. He vastaavat oman palvelunsa rakenteellisen sosiaalityön vuosisuunnitelman laatimisesta ja vievät sen tiedoksi sosiaalihuollon asiantuntijaryhmään. He hyödyntävät rakenteellisesta sosiaalityöstä saatavaa tietoa palvelujensa toiminnan kehittämisessä ja vastaavat siitä, että palvelussa tehdyt uudet rakenteellisen sosiaalityön tuotokset tuodaan tiedoksi sosiaalihuollon asiantuntijaryhmälle. Yksiköiden päälliköt vastaavat rakenteellisen sosiaalityön organisoitumisesta ja edistämisestä omassa yksikössään sekä tuovat yksikön rakenteellisen sosiaalityön tietoa tiedoksi palvelun johtoryhmään.

Lähiesihenkilöt johtavat tiimiensä rakenteellista sosiaalityötä. Lähiesihenkilö tukee työntekijöitä rakenteellisessa työssä ja vastaa uusien työntekijöiden perehdyttämisestä rakenteellisen sosiaalityöhön. Perehdytykseen on kuitenkin tärkeää ottaa mukaan koko työyhteisö.

Rakenteelliseen sosiaalityöhön on suositeltavaa varata noin 5–10 % työajasta työtehtävästä riippuen.

Rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen on organisoitu eri palveluissa eri tavoin. Osassa palveluita on omia tai moniammatillisia rakenteellisen sosiaalityön työryhmiä, jotka käsittelevät asiakastyöstä nousevia ilmiöitä ja havaintoja, keräävät tietoa, viestivät ja tekevät sosiaalista raportointia omien työkäytäntöjensä mukaisesti.

Helsinki on jäsenenä THL:n koordinoimassa kansallisessa rakenteellisen sosiaalityön verkostossa sekä Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Soccan ylläpitämässä rakenteellisen sosiaalityön verkostossa, johon kuuluvat kaikki Etelä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueet ja HUS Terveysosiaalityö. Etelä-Suomen rakenteellisen sosiaalityön verkoston tarkoituksena on mahdollistaa yhteinen keskustelu ja vertaistuki rakenteellisen sosiaalityön toteuttamisesta hyvinvointialueiden välillä, laatia yhtenäisiä käsitelmäärittelyjä sekä luoda ja tehdä hyvinvointialuerajat ylittävää yhteistyötä.

Toimija	Rooli	Vastuut
Sotepe-johtoryhmä	Johtaminen	Toimialatasoinen johtaminen ja päätöksenteko, vaikuttamistyö
Sosiaalihuollon asiantuntijaryhmä	Johtaminen, SHL 7 § toteutumisen edistäminen	Rakenteellisen sosiaalityön systemaattisen tekemisen ja hyödyntämisen tuki, tietotarpeiden tunnistaminen, tiedon tulkitseminen ja arviointi, toimenpide-ehdotusten laatiminen, tiedon välittäminen, viestiminen ja vaikuttaminen, rakenteellisen sosiaalityön koosteiden käsittely, vaikuttamistyö
Palvelujen johtajat	Johtaminen	Rakenteellisen sosiaalityön edistäminen oman palvelun näkökulmasta, oman palvelun rakenteellisen sosiaalityön tiedon ja tuotosten tuominen tiedoksi sosiaalihuollon asiantuntijaryhmään, tiedon hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä, vaikuttamistyö, oman palvelun rakenteellisen sosiaalityön vuosisuunnitelman laatimisesta vastaaminen
Yksiköiden päälliköt	Johtaminen	Rakenteellisen sosiaalityön edistäminen ja organisoiminen, oman yksikön rakenteellisen sosiaalityön tiedon ja tuotosten tuominen tiedoksi palvelun johtoryhmään, tiedon hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä, vaikuttamistyö
Alayksiköiden päälliköt (mikäli on)	Johtaminen	Oman alayksikön rakenteellisen sosiaalityön johtaminen yksikössä sovituissa raameissa ja rakenteissa, rakenteellisen sosiaalityön tekemisen mahdollistaminen, tiedon hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä, vaikuttamistyö
Palvelujen omat tai moniammatilliset rakenteellisen sosiaalityön työryhmät (mikäli on)	Koordinointi, viestintä	Oman tiimin rakenteellisen sosiaalityön koordinointi ja viestintä, uusien työntekijöiden perehdytys, rakenteellisen sosiaalityön tekemisen mahdollistaminen, tiedon hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä, vaikuttamistyö
Lähiesihenkilöt	Esihenkilötyö, perehdytys	Oman tiimin rakenteellisen sosiaalityön johtaminen yksikössä sovituissa raameissa ja rakenteissa, uusien työntekijöiden perehdytys, rakenteellisen sosiaalityön tekemisen mahdollistaminen, tiedon hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä, vaikuttamistyö
Asiakastyötä tekevät ammattilaiset	Asiakastyö ja siitä tiedon tuottaminen	Asiakastyöstä nousevan tiedon esille tuominen, käytännön rakenteellinen sosiaalityö, asiakasosallisuuden vahvistaminen, sosiaalinen raportointi, toiminnan kehittämiseen osallistuminen

3.2. Toteutussuunnitelman yhteys kaupungin muihin ohjelmiin ja suunnitelmiin

Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään Helsingissä laaja-alaisesti. Kaupungin laajemmat suunnitelmat ja ohjelmat pyrkivät kaikki osaltaan edistämään kaupunkilaisten hyvinvointia, osallisuutta, terveyttä ja turvallisuutta. Rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelma tukee Helsingin kaupunkistrategian ja muiden keskeisten strategioiden ja suunnitelmien tavoitteiden toteutumista.

Helsingin kaupunkistrategian 2025–2029 keskeisinä painopisteinä ovat naapurustojen viihtyisyys ja yhteisöllisyys, asukkaiden hyvinvointi, sujuva arki ja palvelut, kestävä kehitys ja elinvoiman, osaamisen ja kasvun tukeminen. Valtuustokaudella panostetaan erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin, päihdepalvelujen vahvistamiseen ja asunnottomuuden poistamiseen. Helsingin hyvinvointisuunnitelma keskittyy erityisesti hyvinvointierojen kaventamiseen ja liikunnallisen elämäntavan edistämiseen.

Helsingissä ja Sotepessa osallisuuden edistäminen perustuu sekä lainsäädäntöön (esim. kuntalaki 22 §, laki hyvinvointialueesta 29§) että kaupungin hallintosäätöön, johon on kirjattu osallisuuden periaatteet Helsingissä.

Helsingin osallisuuden periaatteet

Yksilöiden ja yhteisöjen osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntäminen

Omaehtoisen toiminnan mahdollistaminen

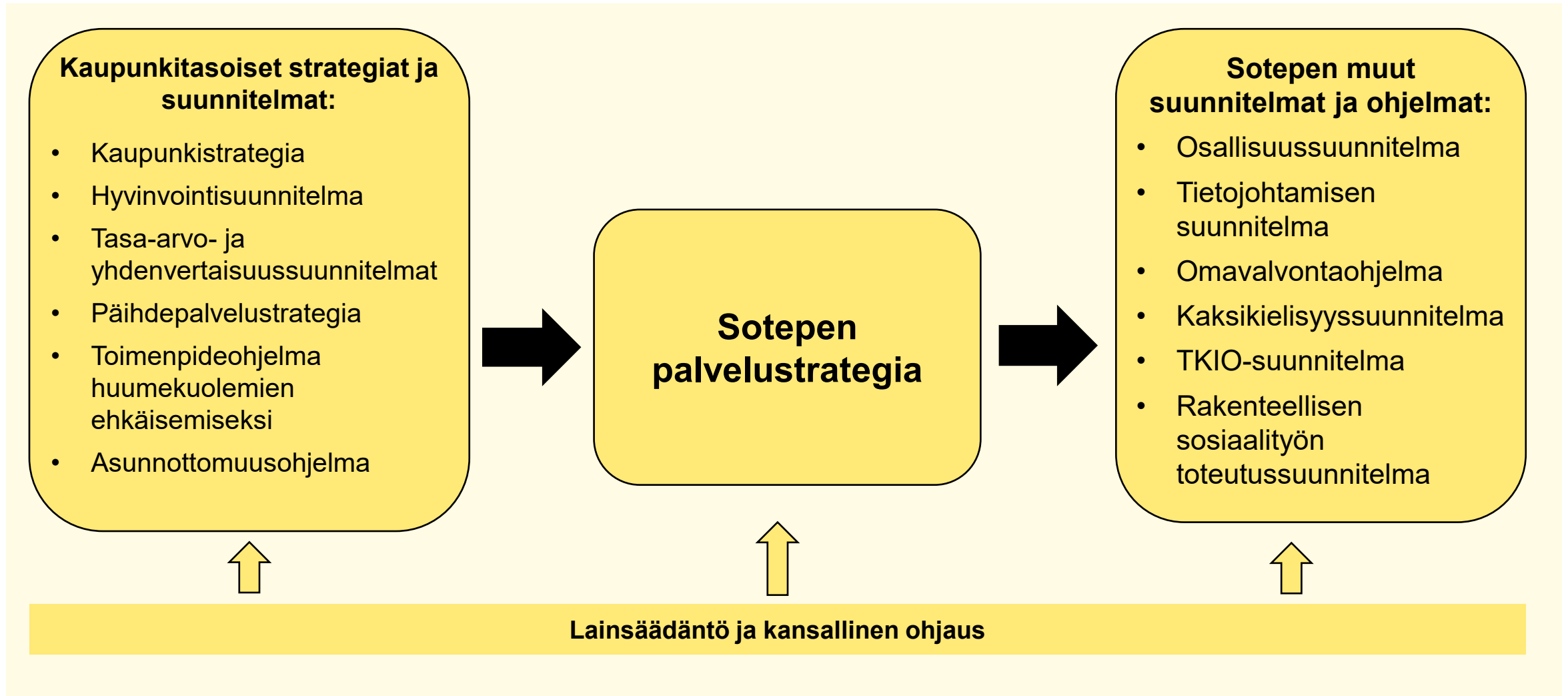
Yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luominen

Sotepe-toimialalla asukkaiden ja asiakkaiden osallisuutta edistetään monipuolisesti ja eri asukas- ja asiakasryhmien tarpeet huomioiden. Asiakasraadit, asiakaspalaute, yhteistyö vanhus-, vammais- ja nuorisoneuvostojen kanssa sekä vertais- ja kokemusasiantuntija-toiminta tuottavat tärkeää tietoa palvelujen kehittämiseksi ja päätöksenteon tueksi. Sotepen osallisuussuunnitelmassa määritellään tarkemmin toimialan omat osallisuuden edistämisen painopisteet.

Tietojohtamisen suunnitelmassa kuvataan toimialan tietojohtamisen kehittämisen tavoitteet. Tavoitteet liittyvät laadukkaan ja luotettavan tiedon varmistamiseen, yhtenäisten tietojohtamisen toimintatapojen vahvistamiseen sekä osaamisen jatkuvaan kehittämiseen ja jakamiseen. Tavoitteet päivitetään valtuustokausittain. Lisäksi vuodesta 2026 alkaen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien keskeisten toimenpiteiden kokonaisuutta tarkastellaan vuosittain. Rakenteellinen sosiaalityö on keino tuottaa tietoa toimialan tiedolla johtamisen ja palvelujen kehittämisen tueksi, joten sen tekemisessä on tärkeää huomioida voimassa olevat tietojohtamisen tavoitteet.

Vahvistamalla rakenteellisen sosiaalityön tekemisen kulttuuria, tiedon hyödyntämistä ja eri toimijoiden välistä yhteistyötä voimme tuottaa asiakaslähtöisempiä ja vaikuttavampia palveluita ja tätä kautta edistää väestön hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta.

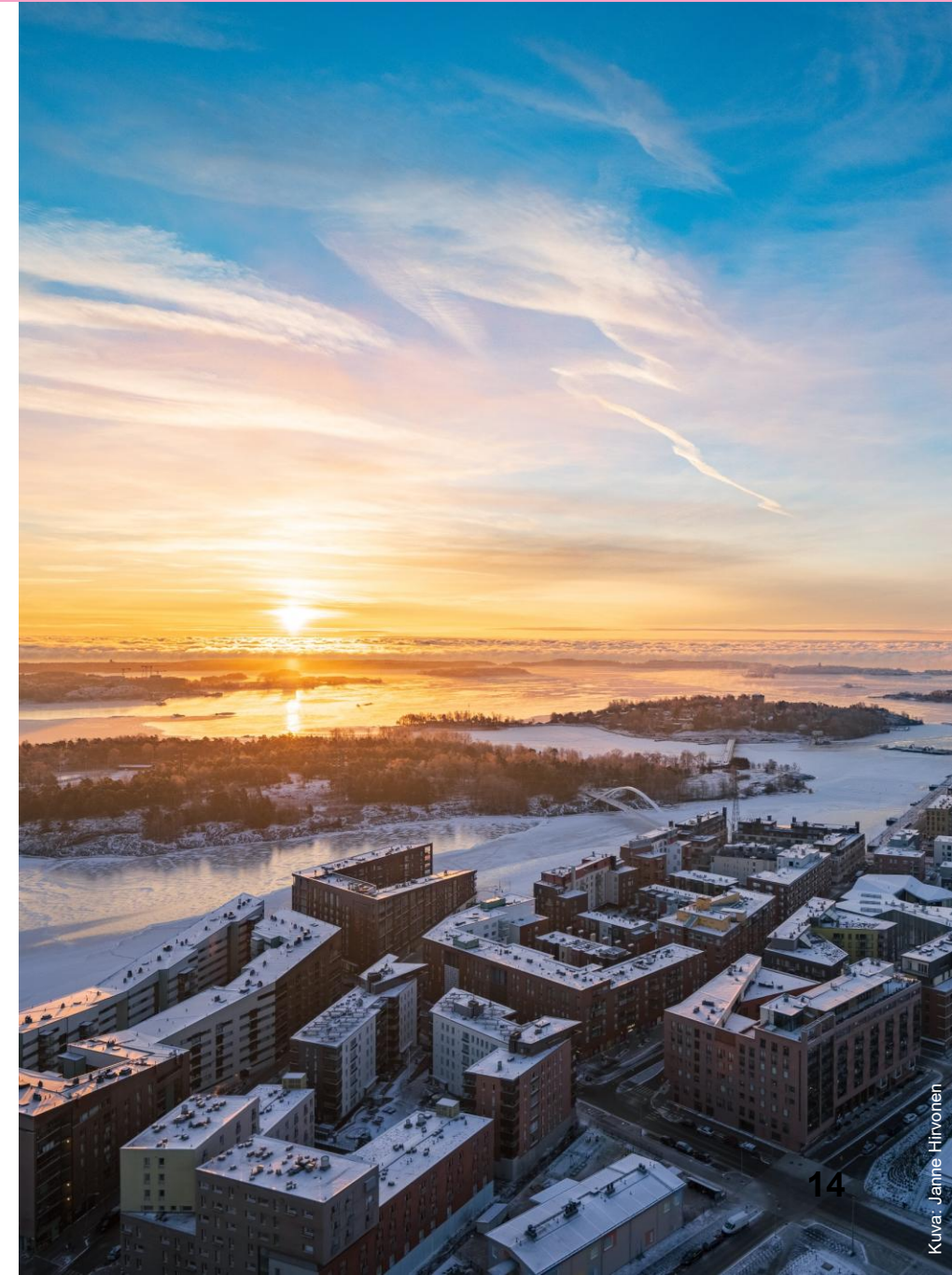
Kuvio 1. Sotepen rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelma on yksi Sotepessa tehtävistä suunnitelmista.

4. Rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen

Rakenteellista sosiaalityötä toteutetaan Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla monipuolisesti erilaisia tiedonkeruun menetelmiä ja työkäytäntöjä hyödyntäen. Rakenteellisen sosiaalityön tuottamaa tietoa raportoidaan säännöllisesti toimialan johdolle ja keskeisille yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille. Tietoa viedään eteenpäin myös poliittisille päättäjille.

Tässä osiossa käsitellään rakenteellisen sosiaalityön alueellista ja kansallista tietotuotantoa, työkäytäntöjä ja viestintää.

Seuraavalla sivulla on kuvattu Sotepen rakenteellisen sosiaalityön vuosikello. Vuosikelloon on koottu toimialatasoiset raportit, selvitykset, katsaukset ja suunnitelmat, jotka tuottavat tai joissa hyödynnetään rakenteellista tietoa.

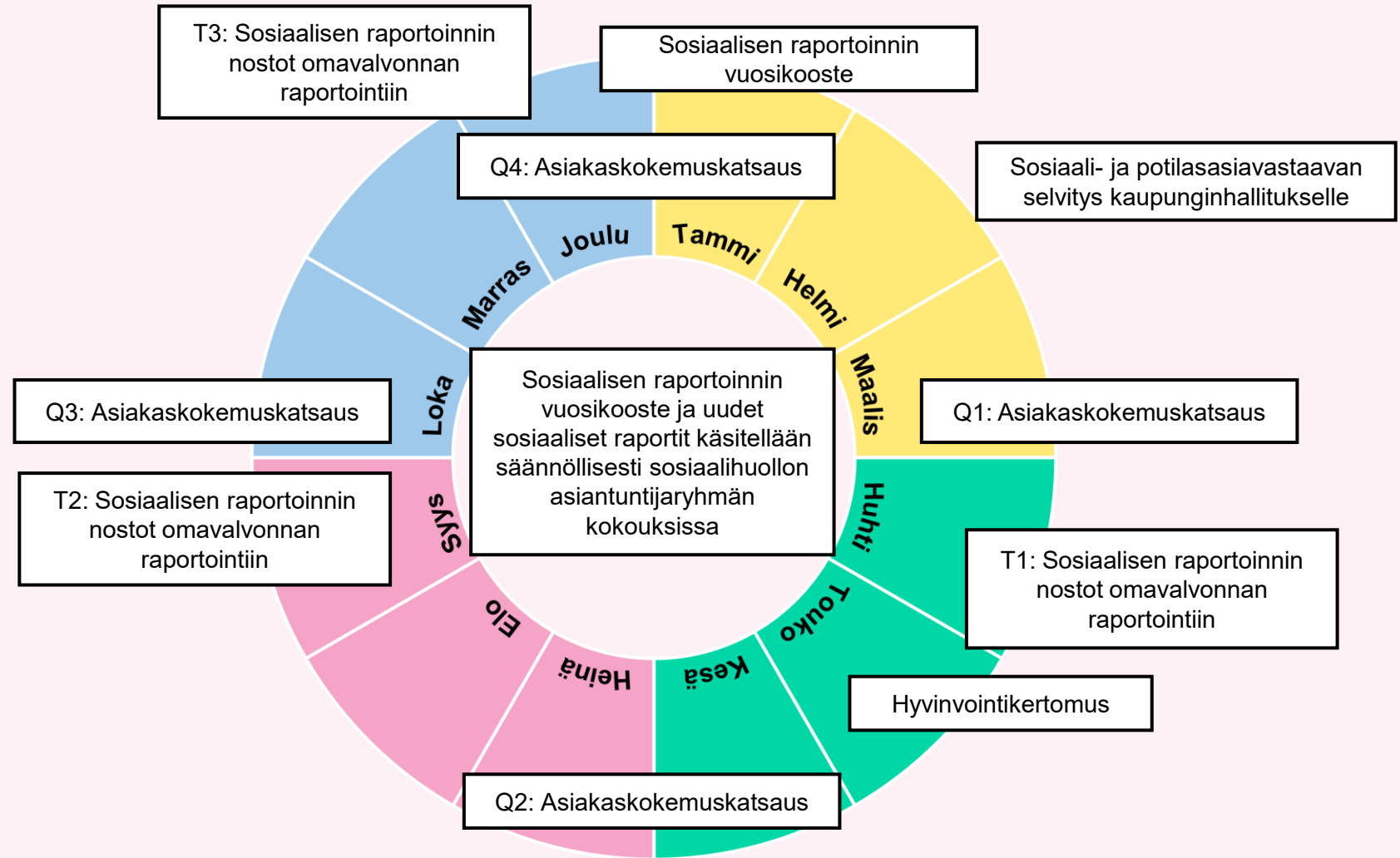

Rakenteellisen sosiaalityön vuosikello

Valtuustokausittain päivitettävät strategiat ja suunnitelmat:

- Kaupunkistrategia
- Palvelustrategia
- Hyvinvointisuunnitelma
- Osallisuussuunnitelma
- Omavalvontaohjelma
- Tietojohtamisen suunnitelma

Rakenteellisen sosiaalityön tekeminen ja tiedon tuottaminen palveluissa osana jatkuvaa toimintaa. Palvelut laativat vuosittain rakenteellisen sosiaalityön vuosisuunnitelmat.

4.1 Alueellisen tietotuotannon tarpeet

Helsinki on suurkaupunkina ja pääkaupunkina erityisessä asemassa valtakunnallisesti. Eri väestöryhmien väliset hyvinvointierot ovat suuria, ja ne heijastuvat asuinalueiden kehitykseen. Hyvä- ja huono-osaisuuden keskittyminen eri alueille on viime vuosina vahvistunut, ja siitä on tullut monikerroksisempaa. (Vilkama ym. 2023, 5–6). Väestörakenteen osalta sekä työikäisten että vieraskielisten osuus väestöstä on Helsingissä suurempi kuin muualla Suomessa. Helsingissä on myös muuhun Suomeen verrattuna enemmän yhden hengen kotitalouksia. (Helsingin kaupunki 2024.) Suurkaupungeille tyypillisiä haasteita tuovat esimerkiksi päihdeongelmat ja asunnottomuus.

Rakenteellisen sosiaalityön tietotuotannon näkökulmasta on tärkeää tunnistaa ne ajankohtaiset ja keskeiset tietotarpeet, joihin rakenteellisen sosiaalityön avulla on mahdollista vastata. Helsinki on kaupunkistrategiassa 2025–2029 sitoutunut luomaan päihdepalvelustrategian ja toimenpideohjelman huume- ja alkoholin käytön ehkäisemiseksi, laatimaan asunnottomuusohjelman tukemaan asunnottomuustyötä sekä panostamaan erityisesti lasten ja nuorten palveluihin.

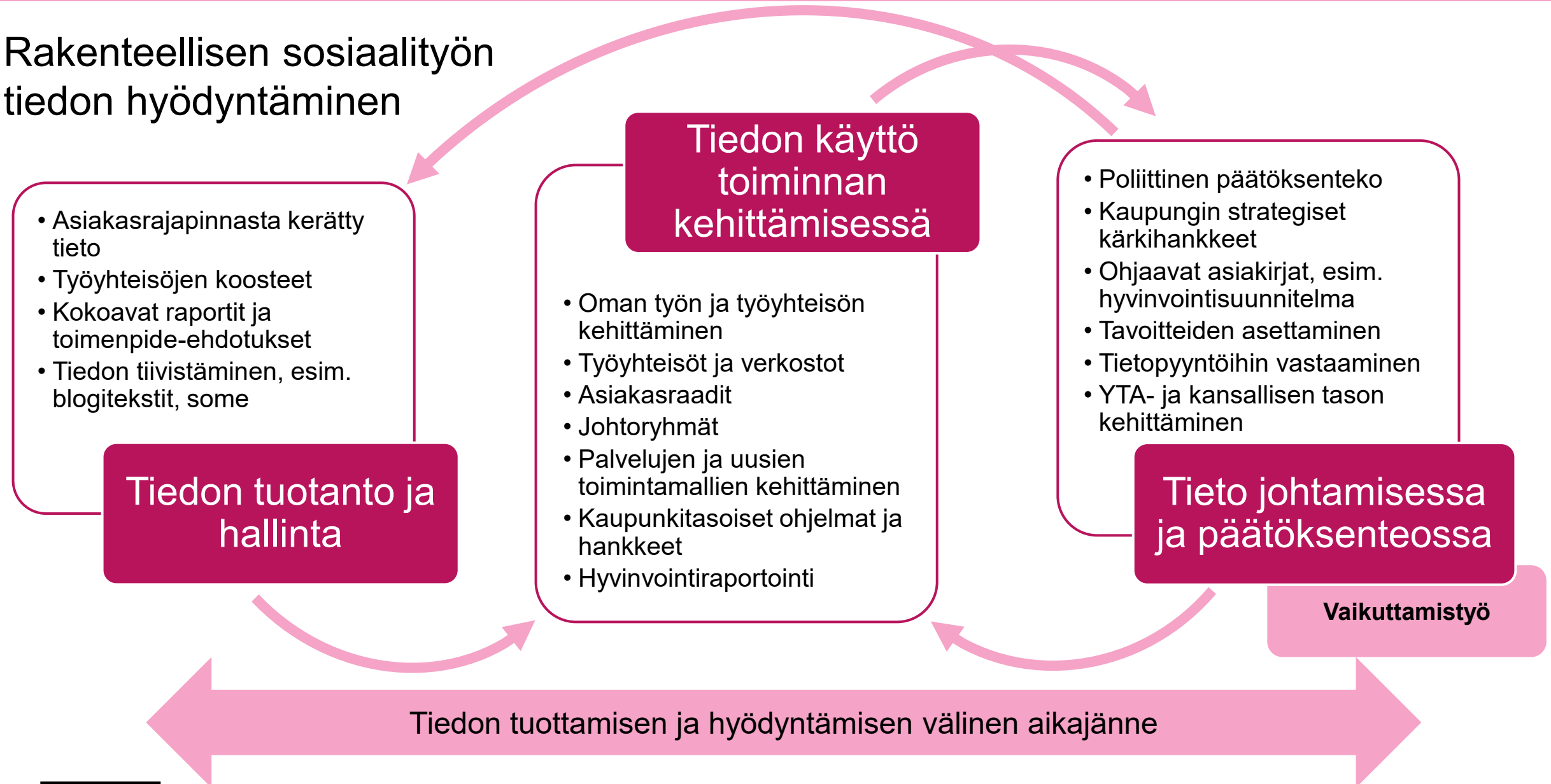
Rakenteellisen sosiaalityön ja sosiaalisen raportoinnin kautta meidän on mahdollista tuottaa sosiaali- ja terveystietoa ajantasaista tietoa näiden toimenpiteiden vaikutuksista asiakkaiden hyvinvointiin. Yhtä lailla on tärkeää, että pystymme avoimina asiakastyöstä esiin nouseville uusille tietotarpeille.

Rakenteellisen sosiaalityön tiedon muodostuksessa hyödynnetään monipuolisesti eri lähteitä, kuten tutkimus- ja kaupunkitietoa, asiakas- ja potilastietoa ja asiakashaastattelujen kautta saatavaa tietoa.

Helsingin kaupunkitietopalvelut -yksikkö julkaisee ja ylläpitää tutkimus- ja tilastotietoa liittyen väestöön, asumiseen, hyvinvointiin ja talouteen. Suurin osa julkaisuista on avoimesti saatavilla verkossa. Apotti-asiakas- ja potilastietojärjestelmästä saadaan raportti- ja tilastotietoa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaista. Kaupunkitietoa ja Apotista saatavaa tietoa hyödynnetään osana sosiaalista raportointia. Erityisesti palvelu- ja sektorirajat ylittävän tiedonkeruun menetelmien ja prosessien kehittäminen tulevaisuudessa on tärkeää, jotta ajankohtaisista ilmiöistä saadaan mahdollisimman monipuolisesti tietoa.

Ajantasaisen ilmiötiedon lisäksi tulevaisuudessa on tärkeää, että pystymme tuottamaan myös vertailukelpoista seurantatietoa siitä, miten jokin tietty ilmiö näyttäytyy pidemmällä aikavälillä.

Rakenteellisen sosiaalityön tiedon hyödyntäminen

4.2. Kansallinen tietotuotanto

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL) on kehittänyt rakenteellisen sosiaalityön kansallisen tietotuotannon mallia, jonka käyttö on mahdollista aloittaa sosiaalihuollon asiakastietovarannon käyttöönoton jälkeen. Kansallisen tietotuotannon mallia on kehitetty THL:n koordinoimassa Rakenteellisen sosiaalityön raportoinnin kehittäminen -projektissa vuosina 2022–2025. Helsinki on osallistunut yhdessä muiden hyvinvointialueiden kanssa tietotuotannon mallin kehitystyöhön. THL:n ja hyvinvointialueiden yhteistyössä on kehitetty rakenteellisen sosiaalityön kansallisen tietotuotannon toteutussuunnitelma, käytötapauskuvaukset ja käsitelmä sekä toteutettu rakenteellisen sosiaalityön raportointipalvelun käyttöliittymäsuunnittelua.

Rakenteellisen sosiaalityön kehittyvän raportointipalvelun avulla saadaan tulevaisuudessa ilmiöpohjaista tietoa kansalliselta, yhteistyöalue-, hyvinvointialue- ja kuntatasolta. Raportointipalvelun avulla on tulevaisuudessa mahdollista saada tietoa ilmiöihin vaikuttavista avoimen datan lähteistä sekä sosiaalihuollon asiakirjarakenteista. Tämä mahdollistaa ilmiöiden tarkastelun kokonaisvaltaisemmin eri tasoilla. THL koordinoi kansallisen tiedontuotannon mallin käyttöönottoa ja jatkokehitystä.

Kansallisen tietotuotannon käynnistyessä on tärkeää, että Sotepessa on määriteltynä keskeiset tietotarpeet, tiedonkulut ja tietotuotannon prosessit rakenteellisen sosiaalityön kansallisen tiedon hyödyntämiselle. Samalla on arvioitava, millä tavoin kansallisesta tietotuotannosta saatavaa muuta tietoa voidaan käyttää toimialan tiedolla johtamisessa ja palvelujen kehittämisessä.

4.3. Rakenteellisen sosiaalityön työkäytännöt

Tässä luvussa kuvataan Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla käytössä olevia rakenteellisen sosiaalityön työkäytäntöjä. Kaikki työkäytännöt eivät ole käytössä kaikissa Sotepen palveluissa, vaan palvelut määrittelevät itse, mitkä työkäytännöt ovat heidän toimintansa näkökulmasta tarkoituksenmukaisia.

Palvelut kehittävät jatkuvasti omaa toimintaansa, ja tätä kautta syntyy myös uusia rakenteellisen sosiaalityön työkäytäntöjä.

Kuva: Camilla Bloom

Esimerkkejä rakenteellisen sosiaalityön työkäytännöistä

Asiakastyössä tapahtuva asianajo

Asiakastyössä tehtävään rakenteelliseen sosiaalityöhön sisältyy asiakkaan oikeuksien edistäminen sekä hänen osallisuutensa ja toimijuutensa vahvistaminen. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että työntekijä kertoo asiakkaalle hänen oikeuksistaan ja saatavilla olevista palveluista.

Asiakkaiden asianajotyö edellyttää usein verkostotyötä ja asiakastyöstä nousevista havainnoista ja epäkohdista viestimistä eteenpäin.

Etsivä lähityö

Etsivä lähityö on jalkautuvaa työtä, jossa sosiaaliohjaajat ja sairaanhoitaja toimivat työpareina erilaisissa julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa kuten kaduilla ja ostoskeskuksissa.

Etsivässä lähityössä työntekijät kohtaavat avun tarpeessa olevia ihmisiä, tarjoavat ohjausta ja neuvontaa, ja saattavat tarvittaessa sopiviin palveluihin. Etsivä lähityö tuottaa säännöllisesti tietoa työssä esiin nousevista havainnoista ja ilmiöistä, ja tekee sosiaalista raportointia.

Yhteisösosiaalityö ja yhdyskuntatyö

Yhteisösosiaalityötä koskeva säännös astui voimaan sosiaalihuoltolaissa (1301/2014, § 7) 1.7.2023. Yhteisösosiaalityö on sosiaalityön työmuoto, jossa työntekijä kohtaa ihmiset kokonaisvaltaisesti heidän arkisissa toimintaympäristöissään ensisijaisesti asukkaan roolissa. Tavoitteena on rakentaa yhteisön tarpeita vastaava sosiaalisen tuen ja palvelujen kokonaisuus, jonka toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan. Yhdyskuntatyö on yhteisötyötä laajempi työmuoto, joka keskittyy vaikuttamaan pitkällä aikavälillä kaupunginosien kehittymiseen yhdessä asukkaiden ja alueellisten toimijoiden kanssa.

Yhteisö- ja yhdyskuntatyö pyrkivät vaikuttamaan alueiden viihtyisyyteen, turvallisuuteen ja hyvinvointiin. Vaikuttamistyötä tehdään yhdessä alueiden asukkaiden, järjestöjen, viranomaisten, poliittisten päättäjien ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Yhteisö- ja yhdyskuntatyö vastaavat yhteistyöverkostoissa ja asukaskohtaamisissa esiin nousseisiin huoliviesteihin ja kehittämistarpeisiin saattamalla yhteen ne tahot, jotka voivat vaikuttaa asiaan.

Rakenteellisen työn työryhmät

Osassa Sotepen palveluista on toiminnassa palvelujen omia tai moniammatillisia rakenteellisen työn työryhmiä, jotka kokoontuvat säännöllisesti ja käsittelevät asiakastyöstä esiin nousseita ilmiöitä. Työryhmät kokoavat ja analysoivat tietoa, tekevät sosiaalista raportointia ja viestivät ajankohtaisista aiheista palveluille, yhteistyöverkostoille ja johdolle.

Rakenteellisen sosiaalityön tilaisuudet

Palvelut järjestävät omien tarpeidensa pohjalta erilaisia tilaisuuksia kuten kehittämispäiviä, ilmiöpäiviä tai työpajoja, joissa käsitellään ajankohtaisia rakenteellisen sosiaalityön teemoja. Palveluissa kannustetaan työntekijöitä osallistumaan kaikille avoimiin tilaisuuksiin kuten Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Soccan järjestämiin rakenteellisen sosiaalityön aamukahvit -tilaisuuksiin ja sosiaalityön tutkimusaamukahvit -tilaisuuksiin.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE)

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa asiakkaiden hyvinvointia ja terveyttä voidaan edistää monin eri tavoin yhteistyössä asiakkaan ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Sote-palveluiden ohella myös kaupunki ja kolmas sektori tarjoavat laajasti hyvinvointia ja terveyttä tukevia palveluja. Tuemme asukkaiden omaehtoista toimintaa sekä järjestöjä omassa tehtävässään esimerkiksi osallisuustyön ja yhteisösosiaalityön keinoin. Parhaimmillaan hyte-työ ennaltaehkäisee sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia siten, että korjaavien palvelujen tarve vähenee.

Sisäinen raportointi

Palveluissa kerätään tietoa asiakastyöstä esiin nousevista ajankohtaisista havainnoista ja ilmiöistä, joita käsitellään palvelun tai työyksikön sisällä esimerkiksi yhteistoimintakokouksissa, esihenkilökokouksissa tai ammatillisissa case-kokouksissa.

Vaikuttamistyö

Vaikuttamistyötä tehdessä työtehtävissä tulee aina huomioida kaupungin ja toimialan sisäiset ohjeet, kuten Sotepen viestinnän linjaukset ja ohjeet. Vaikuttamistyö eri muodoissaan on osa toimialalla tehtävää rakenteellista sosiaalityötä. Vaikuttamistyötä toteutetaan monipuolisesti eri tasoilla ja erilaisissa yhteistyöverkostoissa. Vaikuttamistyötä tehdessä on tärkeää ottaa huomioon aihe ja siihen vaikuttavat tekijät sekä ymmärtää taloudelliset reunaehdot.

Vaikuttamistyö voi sisältää esimerkiksi asukkaiden, kuntalaisten ja sidosryhmien kohtaamista, palvelujen johdon ja poliittisten päättäjien tapaamista, yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa verkostoitumista, mediahaastatteluihin osallistumista tai blogitekstien, kannanottojen, mielipidekirjoitusten tai podcast-jaksojen julkaisemista.

Omavalvonta ja epäkohtailmoitukset

Omavalvonnalla on keskeinen rooli toiminnan laadun kehittämisessä ja asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamisessa. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023) velvoittaa palvelunjärjestäjää varmistamaan sekä omien että hankkimiensa palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti ja niiden tarjonnan ja sisällön tulee vastata asiakkaiden ja potilaiden tarvetta.

Omavalvonnan havainnot sosiaali-, terveys ja pelastustoimialan sosiaali- ja terveystoimialan -raportit julkaistaan kolme kertaa vuodessa. Omavalvonnan raporteissa nostetaan esille keskeiset huomiot raportin tarkastelujaksolla julkaistuista sosiaalisista raporteista ja blogiteksteistä.

Epäkohtien esille nostaminen mahdollistaa palvelujen, rakenteiden ja toimintakäytäntöjen yhteisen kehittämisen. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä on velvollisuus ilmoittaa työssään havaitsemistaan lainvastaisuuksista, epäkohdista tai muista uhista. Epäkohta voi olla esimerkiksi puute asiakas- tai potilasturvallisuudessa tai asiakkaan tai potilaan kaltoinkohtelu.

Yhteiskehittäminen

Asiakasraadeilla sekä yhteiskehittäjä- ja kokemusasiantuntijaryhmillä on tärkeä rooli asiakasosallisuuden vahvistamisessa. Ne tuottavat rakenteellisen sosiaalityön tietoa palvelujen kehittämisen ja vaikuttamistyön tueksi.

Yhteiskehittäjäryhmät ja asiakasraadit ovat tavanneet esimerkiksi palvelujen johtoa ja sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan jäseniä.

Verkostotyö

Palveluissa tehdään moniammatillista ja monialaista verkostoyhteistyötä asiakkaiden ja asiakasryhmien yksilölliset tilanteet ja tarpeet huomioiden. Verkostotyön avulla välitetään tietoa ja jaetaan asiantuntemusta sekä pyritään edistämään asiakkaiden tilanteita.

Yhteistyötä tehdään myös toimimalla erilaisissa valtakunnallisissa ja alueellisissa verkostoissa ja kehittämällä yhteistyörakenteita.

Sosiaalinen raportointi

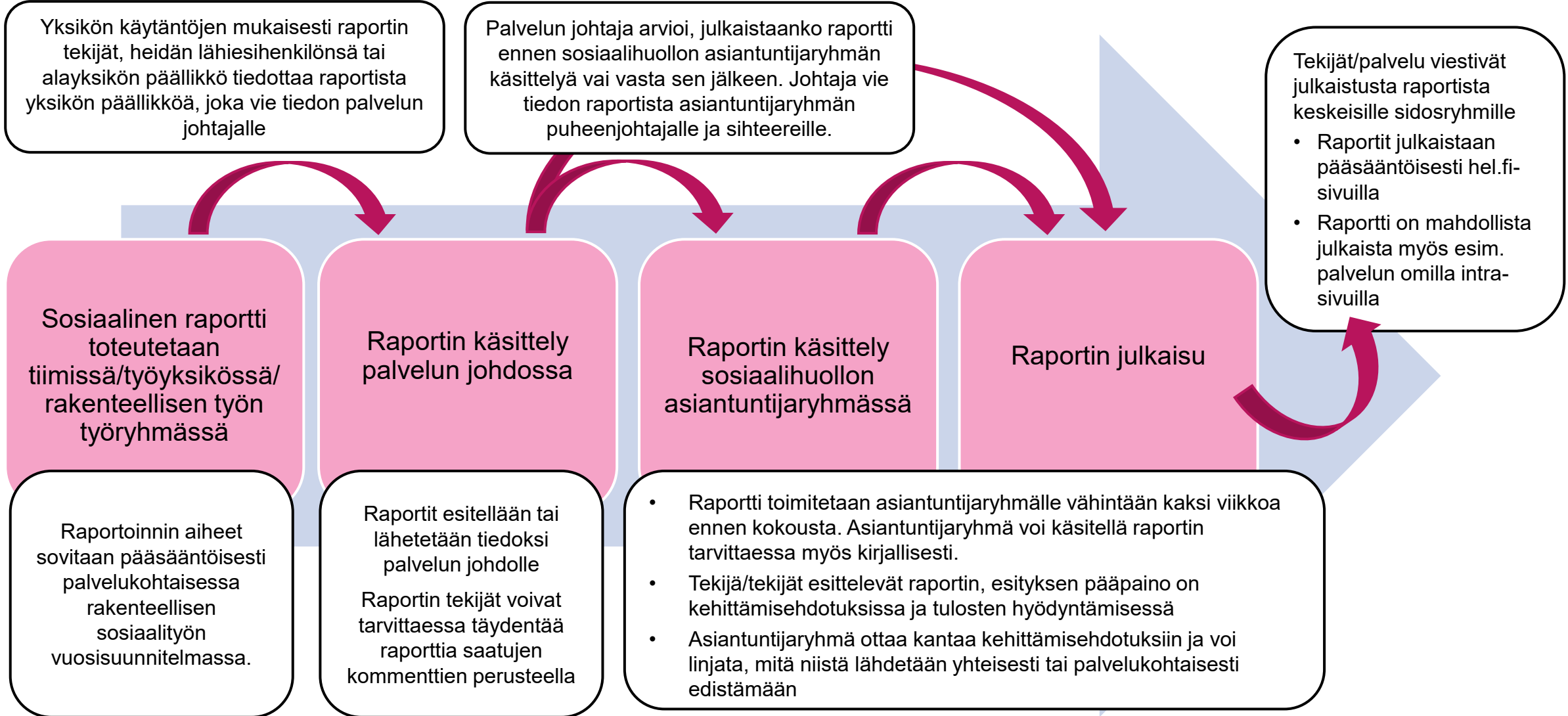
Sosiaalinen raportointi on yksi rakenteellisen sosiaalityön väline, jonka avulla tuotetaan tietoa asiakastyöstä ja asiakkailta kehittämisen, johtamisen ja päätöksenteon tueksi. Se tuo tekijöidensä äänen ja asiantuntemuksen esiin ja samalla vahvistaa sosiaalialan ammatillista tietopohjaa. Sosiaalinen raportointi on rakenteellisen sosiaalityön tiedon keräämistä, tuottamista ja hyödyntämistä. Tiedonkeruu voi koskea yksittäisiä havaintoja tai asioita tai laajempaa ilmiötä, ja se voidaan toteuttaa käyttämällä eri tiedonkeruumenetelmiä. (Socca 2025).

Sosiaaliseen raportointiin tarvittavaa tietoa voidaan kerätä asiakastietojärjestelmästä, sähköisillä kyselylomakkeilla, asiakaskyselyillä sekä haastattelemalla suoraan asiakkaita, työntekijöitä ja työyhteisöjä.

Sosiaalisessa raportoinnissa voidaan hyödyntää myös ajankohtaista kaupunkitietoa ja tutkimustietoa. Sosiaalisen raportoinnin tuotos voi olla esimerkiksi sosiaalinen raportti, blogikirjoitus tai valokuvanäyttely. Valmiit raportit julkaistaan Helsingin kaupungin ulkoisilla verkkosivuilla, jossa ne ovat avoimesti luettavissa.

Sotepen palveluilla on käytössään erilaisia toimintamalleja sosiaalisten raporttien toteuttamiseen. Seuraavalla sivulla esitellään Sotepen yhteinen sosiaalisten raporttien käsittelyn toimintamalli.

Sosiaalisten raporttien käsittelyn prosessikuvaus

4.4. Viestintä

Rakenteelliseen sosiaalityöhön liittyvää viestintää toteutetaan sekä sisäisesti että ulkoisesti. Viestinnässä tärkeää on tunnistaa viestittävän aiheen kannalta keskeiset kohderyhmät ja valita viestintäkanavat sen mukaisesti. Viestintää suunniteltaessa on tärkeää tutustua Sotepen viestinnän ohjeisiin ja linjauksiin.

Sisäinen viestintä

Sisäisessä viestinnässä yksi tärkeimmistä viestintäkanavista ovat erilaiset sisäiset kokoukset ja yhteistyöverkostot. Sotepe-toimialalla esihenkilöille ja työntekijöille on käytössä Rakenteellisen sosiaalityön intrasivut, joilta löytyy kattavasti tietoa rakenteellisesta sosiaalityöstä esimerkiksi perehdytyksen tueksi. Organisaation sisäiseen viestintään on käytössä esimerkiksi Rakenteellisen sosiaalityön Teams-kanava.

Ulkoinen viestintä

Toimialalla julkaistut sosiaaliset raportit ovat avoimesti luettavissa Helsingin kaupungin ulkoisilla [hel.fi -verkkosivuilla](https://hel.fi-verkkosivuilla).

Sotepen eri palveluilla on myös omia yhteistyöverkostoja ja sosiaalisen median tilejä, joiden kautta palvelut viestivät rakenteelliseen sosiaalityöhön liittyvistä aiheista. Palvelut vastaavat omista ajantasaisista viestintäsuunnitelmistaan ja niiden toteutuksesta ja seurannasta. Viestinnässä kannattaa mahdollisuuksien mukaan hyödyntää myös yhteistyökumppaneiden viestintäkanavia.

5. Perehdytys ja osaamisen kehittäminen

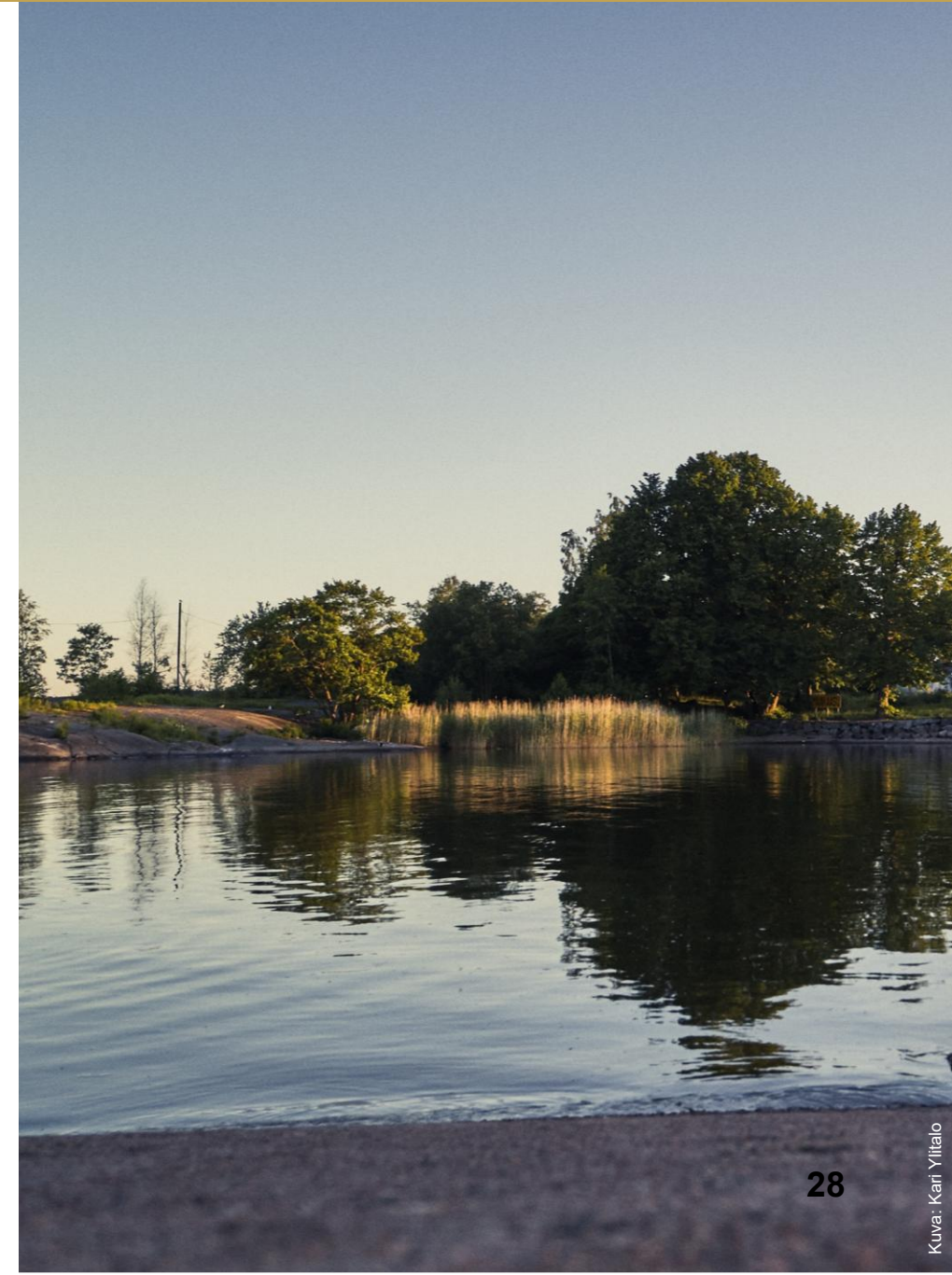
Sotepen palvelut ja työyksiköt vastaavat uusien työntekijöiden perehdytyksestä omiin palvelu- ja yksikkökohtaisiin rakenteellisen sosiaalityön työkäytäntöihin. Rakenteelliseen sosiaalityöhön perehdytys sisältyy jokaisen uuden työntekijän henkilökohtaiseen perehdytyssuunnitelmaan, jos työtehtäviin kuuluu rakenteellinen sosiaalityö.

Esihenkilö ja vastuuperehdyttäjä vastaavat perehdytyksestä, mutta perehdytykseen on hyvä osallistaa koko työyhteisö.

Rakenteellisen sosiaalityön osaamisen kehittämisessä on huomioitava Helsingin sisäisen yhteistyön rinnalla myös kansallisen ja alueellisen yhteistyön mukanaan tuomat yhteiskehittämisen mahdollisuudet. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) aiemmin koordinoima kansallinen rakenteellisen sosiaalityön verkosto jatkaa toimintaansa 1.1.2026 alkaen Suomen Kestävän kasvun ohjelman päätyttyä, ja Helsinki jatkaa mukana verkostossa. Olemme mukana myös Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Soccan koordinoimassa alueellisessa rakenteellisen sosiaalityön verkostossa.

Seuraamme toimialatasoisesti henkilöstön rakenteellisen sosiaalityön osaamisen kehittämistarpeita, ja pyrimme tunnistamaan nykyistä vahvemmin, millaisiin osaamisen kehittämisen tarpeisiin pystymme vastaamaan kansallisessa tai alueellisessa yhteistyössä, ja millaisiin organisaation sisäisesti. Pysymme ajan tasalla ja viestimme henkilöstöllemme sekä organisaation sisäisistä että kansallisista ja alueellisista rakenteellisen sosiaalityön tilaisuuksista ja koulutuksista, ja kannustamme henkilöstöä osallistumaan niihin.

6. Toteutussuunnitelman arviointi ja seuranta

Sosiaalihuollon asiantuntijaryhmän tehtävänä on edistää rakenteellisen sosiaalityön velvoitteen toteutumista toimialalla. Asiantuntijaryhmä vastaa rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelman seurannasta ja päivittämisestä. Asiantuntijaryhmä arvioi kerran vuodessa toteutussuunnitelman painopisteiden toteutumista, arvioi suunnitelman päivittämistarvetta sekä määrittelee tarpeen mukaan, mihin painopisteisiin toimialalla keskitytään seuraavan vuoden aikana.

Rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelman jalkauttamista ja suunnitelman painopisteiden toteuttamista edistetään yhdessä sosiaalihuollon asiantuntijaryhmän, palvelujen johtoryhmien ja työyksiköiden kanssa. Rakenteellisen sosiaalityön työryhmät ja Sotepen palvelujen työyksiköt määrittelevät tarkemmin, miten suunnitelman painopisteitä edistetään osana käytännön työtä.

Toteutussuunnitelma julkaistaan Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sisäisessä intranetissä ja Helsingin kaupungin ulkoisilla hel.fi-sivuilla.

Lähteet

- Helsingin kaupunki. (2025). Helsinki josta voimme olla ylpeitä – Kaupunkistrategia 2025–2029. Haettu osoitteesta: <https://www.hel.fi/static/helsinki/kaupunkistrategia/Kaupunkistrategia-2025-2029.pdf>
- Helsingin kaupunki (2025). Helsingin kaupungin hallintosäntö 18.6.2025. Haettu osoitteesta: <https://www.hel.fi/static/liitteet/kanslia/saannot/kaupungin-hallintosaanto.pdf>
- Helsingin kaupunki. (2024). Väestörakenne. Haettu osoitteesta: <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/vaesto/vaestorakenne>
- Vilkama, K., Högnabba, S., Bernelius, V., Henriksson, R., Haglund, L., Helsingin kaupunki. Kaupunkitieto, . . . Haglund, L. (2023). *Segregationenalta ehkäiseminen ja lieventäminen Helsingin kaupungissa*. Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitietopalvelut.
- Socca (2025). Rakenteellinen sosiaalityö. Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Soccan verkkosivut. Haettu osoitteesta: <https://socca.fi/toiminta/rakenteellinen-sosiaalityo>

Lainsäädäntö

- Kuntalaki (410/2015). Finlex. Haettu osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2015/410>
- Laki hyvinvointialueesta (611/2021). Finlex. Haettu osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2021/611>
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023). Finlex. Haettu osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2023/741>
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014). Finlex. Haettu osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2014/1301>

Strategiat ja suunnitelmat

Kaupunkistrategia ja palvelustrategia: <https://www.hel.fi/fi/paatoksenteko-ja-hallinto/kaupungin-organisaatio/toimialat/sosiaali-terveys-ja-pelastustoimiala/strategia>

Hyvinvointisuunnitelma: <https://hyte.hel.fi/hyvinvointisuunnitelma/>

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat: <https://www.hel.fi/fi/paatoksenteko-ja-hallinto/tietoa-helsingista/kestava-kehitys/yhdenvertaisuus-ja-sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnitelmat-2022-2025>

Palveluiden laadunvalvonta, omavalvontaohjelma- ja suunnitelmat: <https://www.hel.fi/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/asiakkaan-tiedot-ja-oikeudet/palveluiden-laadunvalvonta#omavalvontaohjelma-ja--suunnitelmat>

Tietoa osallisuudesta Helsingissä, toimialojen osallisuussuunnitelmat: <https://www.hel.fi/fi/paatoksenteko-ja-hallinto/osallistu-ja-vaikuta/tietoa-osallisuudesta-helsingissa>

Tietojohdamisen suunnitelma 2024–2025: <https://www.hel.fi/static/sotepe/Tietojohdamisen-suunnitelma-2024-2025.pdf>

Helsinki